

KRONIKA

Spominski in jubilejni članki

Dr. Milan Šifrer – šestdesetletnik

Preteklo jesen je praznoval šestdeset let življenja dr. Milan Šifrer, znanstveni svetnik v Geografskem inštitutu Antona Melika ZRC SAZU. Naš znani geograf in geomorfolog ima za seboj 35 let plodnega znanstvenega dela, ki ga krasi obsežna in raznovrstna paleta geomorfoloških in drugih geografskih študij ter poljudnih člankov. Slovensko geografijo je obogatil z vrsto novih spoznanj, ki so postale sestavni del naše geografske literature in misli in s tem last slehernega geografa in posredno tudi širšega kroga slovenskega in jugoslovanskega izobraženstva.

Milan Šifrer se je rodil 24. oktobra 1928 v Škofji Loki. Šolanje je dokončal v Ljubljani, kjer je leta 1953 diplomiral iz geografije in zgodovine. Od takrat je vse do danes zaposlen na akademijem geografskem inštitutu. Vmes se je eno leto izpopolnjeval v Zahodni Nemčiji kot Humboldtov štipendist pri nemškem geomorfologu J. Büdalu v Würzburgu. Znanje, ki si ga je pridobil tam in vzpodbude, ki jih je bil deležen že prej od svojega vzornika profesorja Melika, so ga zaznamovale za vse življenje.

Šifrerjev slog dela sta sistematičnost in temeljitost, z njima se loteva posameznih geografskih in posebej geomorfoloških problemov. Plod takega načina dela so zaočkroženi problemski sklopi, ki jih je obdeloval v posameznih življenjskih obdobjih. K nekaterim od njih se še vedno rad vrača. Vrhunske rezultate je Šifrer dosegel predvsem na področju študija razširjenosti in učinkov poledenitve v nekaterih, za ta vprašanja ključnih območjih Slovenije, kjer so se skušali približati resnici že drugi pred njim ali pa je oral ledino povsem na novo. Že kot študent se je spoprijel z raziskovanjem zadnje poledenitve na Pokljuki in Jelovici ter je ugotovitve deloma tudi objavil. V okviru doktorske disertacije je najprej raziskoval dolino Kamniške Bistrice, pozneje se je lotil doline Tolminke in Zadlašče in zlasti intenzivno gorenjskih Dobrav ter Blejsko-radovljiške kotline. Krona tega prizadevanja je obširna razprava prav o zadnjem od omenjenih območij.

Sledove in učinke pleistocenskega obdobja je Šifrer študiral še v Tolminski kotlini in tudi izven alpskega območja, na primer na Notranjskem Snežniku, na Dolenjskem in v Škofjeloškem hribovju. Tu se je ukvarjal, kot eden od začetnikov teh prizadevanj pri nas, tudi z razširjenostjo in značajem periglacialnih pojavov v naših krajih. Zgodnja usmeritev v raziskovanje kvartarne geomorfologije je terjala od Šifrerja jasen organizacijski in predvsem metodološki koncept. Na ta izziv se je skupaj s sodelavci odzval z izdelavo metodoloških napotkov, ki so prinesli v našo geomorfologijo vrsto novosti. To je bilo med drugim tudi merjenje zaobljenosti proda, sam pa je z uspehom ugotavljal relativno starost fluvio-glacialnih teras po stopnji preperelosti ke-

ratofirskih prodnikov, po debelini prepereline in drobni morfologiji terasnega površja. Uspešno je uporabil tudi metodo za ugotavljanje starosti holocenskih moren na obrobju Triglavskega ledenika s pomočjo različne pokritosti morenskih prodnikov z algami. S tem je lahko rekonstruiral geomorfološka dogajanja pod Triglavom v prejšnjih stoletjih, v t. i. mali ledeni dobi, in jih tudi kartografsko upodobil.

Uvajanje novih, sodobnih metod v geomorfološko raziskovanje je prav gotovo ena od pomembnih jubilaritovih potez in zaslug. Tudi s tem se je slovenska geomorfologija vpisala v krog tistih dežel, kjer geomorfološko raziskovanje ne temelji samo na terenskem delu ampak tudi na laboratorijskih fizikalno-kemičnih analizah gradiva.

Drugi raziskovalni sklop, ki mu je posvetil veliko energije, je proučevanje recentnih geomorfoloških procesov in pojavov. Posebej izstopa opazovanje Triglavskega ledenika, ki ga Šifrer skupaj s sodelavci opravlja že od začetkov svoje znanstvene poti. Pri svojem delu izhaja iz pomembnega spoznanja, da ni mogoče razumeti pojavov, ki so nastali v preteklosti, brez dobrega poznavanja procesov v sedanosti. Zato ni nenavadno, da je predlagal in vodil proučevanje poplavnih območij v Sloveniji. Iz tega se je rodila dolgoletna uspešna akcija in nastale so mnoge študije izpod njegovega peresa in peres sodelavcev. Posveča se tudi drugim naravnim pojavom, ki imajo pogosto predznak naravne nesreče, naj bodo to poplave, snežni plazovi, žled, viharji ali potresi. Ukvarjal se je z vsakim od teh področij in pustil za seboj opazno sled, pomemben doprinos znanosti.

Šifrer je zgodaj navezal stike tudi s tujimi geomorfologi, ki so pozneje prihajali k nam na območja, ki so bila prav po njegovi zaslugi najboljše preučena. Da bi lahko enakovredno razpravljal z madžarskimi in avstrijskimi strokovnjaki, se je usmeril tudi v proučevanje našega panonskega obrobja. Med objavljenimi študijami je posebne omembe vredna preučitev Dravinjskih goric. Šifrer je eden redkih naših raziskovalcev, ki ga je zamikala geomorfologija naše obale.

Bogato teoretično in praktično znanje je Šifrerju omogočilo, da je napisal vrsto pomembnih preglednih člankov o razvoju reliefa na ozemlju Slovenije, ki so bili priobčeni v domačih, jugoslovanskih in tujih geografskih revijah. S tem so rezultati njegovega dela postali tudi mednarodno znani in pomembni. Z njegovimi raziskovalnimi dosežki so si pomagale tudi druge stroke, na primer pedologija in geologija; s tem so bila medsebojno preverjena dognanja in pogledi. Tudi najmoderneje metode za določevanje starosti površja fluvio-glacialnih teras na Gorenjskem, ki so bile uporabljene v zadnjem času, potrjujejo pravilnost Šifrerjevih pogledov.

Omenimo še Šifrerjevo aktivnost v Geografskem društvu Slovenije, kjer je bil tajnik in predsednik znanstvene sekcije, odbornik, član uredniških odborov in je še danes reden udeleženelec vseh pomembnejših društvenih prireditvev. Za znanstvene dosežke in organizacijsko delo je prejel več pomembnih priznanj, med drugim plaketo Civilne zaščite za 30-letno proučevanje naravnih nesreč v Sloveniji ter državno odlikovanje Red dela z zlatim vencem.

Ob Šifrerjevem življenjskem jubileju bi bilo mogoče poročati še o marsičem, o njegovih številnih nastopih na geografskih in drugih strokovnih zborovanjih, o zadolžitvah, ki jih je imel in jih ima na inštitutu, med drugim je bil njegov dolgoletni upravnik. Ne moremo tudi mimo njegovih osebnostnih potez, ki so iz njega ustvarile na samo priznanega slovenskega znanstvenika, ampak tudi priljubljenega tovariša in kolega. Ko ga srečujemo na njegovem delovnem mestu, na strokovnih sestankih ali pa na njemu tako nepogrešljivem terenu, se kažeta znova dve njegovi osnovni lastnosti. Ena je zaverovanost v pomembno poslanstvo geomorfologa, za vse življenje zapisanega reševanju geomorfoloških problemov, ki so zlasti na ozemlju Slovenije tako izredno pestri in pogosto zamotani. S posebne vrste širino, ki ne pozna ne časovnih in ne geografskih meja, se skuša dokopati do čim bolj preproste in razumljive predstave

o nekem preteklem geomorfološkem dogajanju in njegovih učinkih. Pred poslušalcem, na katerem preskuša pravilnost svojega gledanja, se zvrstijo jasne predstave in bogate misli.

Toda Šifer se pri tem ne oddalji od življenja okrog sebe, ki ga spremlja z zanimanjem in z dobrohotnim razpoloženjem. Po škofjeloško zna zabeliti življenje, da je lažje prenosljivo, sebi in sogovornikom v veselje. To pa je tisto drugo, kar pri njem tudi nikoli ne izostane.

Jubilantu želimo še mnoga leta in izpolnitev vseh njegovih življenjskih in strokovnih ciljev. Sodelavci in nasledniki bomo vedno visoko cenili njegovo delo, zlasti še, ko bomo z geomorfološko karto gorenjskih Dobrav in bližnjega blejsko-radovljiškega sosredstva v roki skušali dojeti veličino tamkajšnjega dogajanja v preteklih ledenih dobah. Po njegovi zaslugi smo dobili o tem in še o marsičem doslej najboljšo razlago.

Podrobnejši življenjepisni podatki in celotna bibliografija slavjenca je objavljena v knjigah: Biografije in bibliografije znanstvenih in strokovnih sodelavcev Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Ljubljana 1976, str. 301–304; Biografije in bibliografije raziskovalcev Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU. Druga knjiga 1976–1985, Ljubljana 1988, str. 262–263.

Jurij Kunaver

Šestdeset let prof. dr. Božidarja Kerta

Tudi druga zelo uspešna povojna generacija slovenskih geografov je s prof. Kertom dosegla enega od življenjskih jubilejev, ki jih v našem osrednjem geografskem glasilu beležimo z velikim spoštovanjem, pozornostjo in hvaležnostjo za opravljeno delo. Obenem pa nas vse to opozarja na vse hitrejši časovni odmik in na številne zahtevne in zapletene ter še neuresničene naloge, za katere v tem vrtoglavem razvojnem vrtincu vse bolj zmanjkuje časa. Kolega Kert je pripadal skupini »Korejcev«, znani starejšim slovenskim geografom po njeni strokovni zagnanosti že v času študija in seveda po njem. Zato se tudi ni čuditi, da je bil Kert povabljen za asistenta na takratnem fakultetnem Geografskem inštitutu in kdo ve, kakšna bi bila njegova strokovna pot in usmeritev, če bi sprejel takrat ponujeno mesto.

Prof. Kert se je rodil 14. 8. 1928 v Trstu, od koder se je družina pred fašističnim nasiljem umaknila v Maribor, med vojno pa je v Vojvodini doživljal usodo izseljenca; tam se je začela tudi njegova gimnazijska pot. Leta 1955 je diplomiral iz geografije in se kmalu zatem zaposlil v Murski Soboti na Ekonomski srednji šoli, kjer je služboval vse do izvolitve za asistenta na Pedagoški akademiji v Mariboru leta 1968. Tu je bil kasneje profesor višje šole, docent in od leta 1981 je izredni profesor.

Več kot desetletno delo na srednji šoli je nedvomno prispevalo k odličnim pedagoškim sposobnostim prof. Kerta, kar je še posebna odlika njegovega vzgojno-izobraževalnega dela na Pedagoški fakulteti. Ob tem je ves čas, tudi v Murski Soboti, nadaljeval s strokovnim delom. Trajni pečat mu je vtisnilo že njegovo prvo, 1956. leta v Geografskem vestniku (GV 1955/56) objavljeno delo Vinogradniška pokrajina vzhodnih Mariborskih gor. Sicer je prva leta sodeloval z Geografskim inštitutom SAZU pri proučevanju pleistocenskih in mlajših nanosov na ravninah nizkega Podravja, njegovo temeljno zanimanje pa je ves čas veljalo kompleksni geografski problematiki ene najbolj svojiskih, družbeno-ekonomsko in socialno perečih ter geografsko skromno raziskanih Slovenskih gor. Ta naravnost ga je pripeljala do teme njegovega doktorskega dela, za katerega je izbral osrednje Slovenske gorice v ok-